

MİYASE SERTBARUT PIPER PA-25

♥
CAN

ROMAN

Miyase Sertbarut
PIPER PA-25

Can Yayınları: 1560
Türk Edebiyatı: 447

© Miyase Sertbarut, 2006
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006

1. basım: Ağustos 2006

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Basımevi

ISBN 975-07-0645-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Miyase Sertbarut PIPER PA-25

ROMAN

CAN YAYINLARI

TANIŞMA

Çocukken diğer insanları insan sanmazdım. Onlar yapılmışlardı. Hayır, yaratılmamışlardı, yapılmışlardı, birbirlerinden kopya edilerek... Birbirlerinin kötü benzerleriydiler; aralarındaki fark bir kaş eğriliği, bir burun çıkıntısı, göz içinde silinmesi unutulmuş bir kırmızı nokta gibi küçük başlıklardı. İnsana Tanrı'nın kusursuz bir fabrikası değil, basit bir atölyesi olduğunu düşündürüyorlardı ve bu atölyede uzun zamandır çırakların denetimini sağlayacak değil usta, kalfa bile bulunmadığını düşünebilirdiniz. Üzerlerinde çok düşünülmemiş, ayrıntıları önemsenmemiş birer robot gibiydiler bu denetimsiz atölyeden yeryüzüne yollananlar; yürürken kollarını aynı biçimde ileri geri sallıyorlardı. Yemek yerken ağızlarını öyle bir açıyorlardı ki o karanlık tünelden korkuyordum. Kaşıklarını ağızlarına aynı tekdüzelikle götürüyorlardı. İnsan dediğin böyle mi beslenmeliydi; bu sindirim sisteminden, bu boşaltım sisteminden nefret ediyordum. Hiçbirine üç dakikadan fazla bakamıyordum, midem bulanıyordu. İşte böyle bir çocukluktu benimki, uzun sürdü.

Bu fason insanların sözcükleri de bir günden diğerine başlık göstermiyordu. Her gün aynı şeyi konuşuyorlardı. Ninem hep aynı masalı anlatıyordu: Kulak Yediren Dev'in masalı. Ben? Aynada kendime üç dakikadan daha fazla bakabildiğime göre onlardan değildim. Yaratılan tek insan bendim. Yoktan var edilen. Eşi benzeri yoktur, gerçek yaratma budur. Ol dersin, olur. Diğerleri oldurulmuşlardı, ben

olmuştum. Belki bu yüzden Çocukluğumun Tanrısı'na kafa tutuyordum. Şimdi? Şimdi uçaklara bakıyorum. Boynum tutuluncaya... Tek kişilik o uçağı arıyorum. Çocukluğumda içimde büyüyen devi, Piper Pa-25'i. Kaptanla içine sıkıştığım o kabini, kaptanla birlikte her yaratığa yukarıdan bakma şansını veren o kanatları; bulutları, havayı, kuşları, tozları aralayan uçmamız için yol açan o pervaneyi arıyorum...

O zamanlar Tanrı'yı sürekli sınırdım. "Dünya bir imtihan yeri," derdi ninem, ama imtihan edenle edilen yer değiştirmişti çocuk dünyamda. O "Allah bizi sınıyor," derdi başımıza gelen her belada. Her belada biz Allah'ı sınamalıydık oysa. Mademki Atatürk gibi bir şeydi; akıllı, planlı ve çalışkan olmalıydı. Ninemin "Günah! Günah!" tekerlemelelerine kulak tıkıyordum. Cezam gecikmedi, ama çok da dayanılmaz katlanılmaz değildi. Sivilcelerle cezalandırmıştım! Umursamadım, aynaya bakmadığım zamanlar anımsamıyordum bile. Çarpılmamıştım ya; kolum, bacağı, ağzım düzgündü. Ninem gözümün içine şeytanmışım gibi bakarak "Tövbe de, tövbe de, çarpılırsın!" diye demek boşuna öfkelenmişti. Gözleri gittikçe çukura kaçan, çenesi gittikçe öne çıkan, masallarından başka hiçbir şeyini önemsemediğim bu yaşlı kadının söylediği hiçbir şeye inanmamaya başladım. Yalnızca anlattığı masala açtık kulağım. "Kulak Yediren Dev" masalını duvara asılı kutsal kitap gibi astım düşlemime. Kutsal kitabın üçgen kapaklı, parlak yeşil bir kılıfı vardı. İnsana içinde kitaptan başka bir şey olduğunu düşündürürdü bu yeşil bez çanta. Cinler, altınlar, peri padişahının oğlu, hazinenin yerini gösteren bir harita, yastık altına konup uykuya yatılacak dört yapraklı yonca... Bunlardan birini düşleyip yeşil çantaya doğru uzandığımda "Aptes almadan dokunma!" derdi ninem. O zaman düşüm silinir, kitap gelir çantaya korkutan ağırlığını verirdi. O yeşil çantadan ve içindeki kitaptan korkmamak için onu yok saymaya başladım. Hiç dokunmadım, o da bana dokunmadı. Kulak Yediren Dev masalı ise her gece karıştırmaktan iyice yıpranmıştı.

Varsa da yoksa da Tanrı'yla aramızda gizli bir anlaşma

olduğunu sanıyordum. O benim dediklerimi yapmazsa ben de onun dediklerini yapmayacaktım. Kanalda boğulmuş küçük kara oğlanın ağzına can soluğu vermek için umudunu yitirmeden saatlerce üfleyip duran babayı görmemiş miydi? Küçük kara oğlanı daha günah işleme yaşı bile gelmemişken neden cezalandırmıştı? Babası günah işlemişse, oğlunun suçu neydi? Beni, bu kollarını sallayıp gezen bir örnek robotların içine neden atmıştı? Üç beş sivilcenin hesabını yapıp da susacak değildim ya. Durmadan sordum ona, durmadan sınıdım onu. Gündüz güneş, gece tavan altında sürdü bu sınama; dere kıyılarında yılanlar kurbağaları yutarken, kamyon şoförleri akreplerin intiharı için yerdeki çizgiye benzin dökerken, yaşlı Karabaş'ı vurmak için duvardan av tüfeği indirilirken, kamyonun kasasına binmek için inat eden ineğimize babam küfrederken hep sorguladım kör, sağır ve dilsiz yaratıcıyı. Uzun sürmüş bir çocukluktu.

Piper Pa-25'in kaptanıyla tanışmadan önce kafam dünya ve ahiret soruşturmasından öyle yılıp yorulmuştu ki, içime kapanmaya karar verdim. Farklı bir kapanıştı bu. Dış dünya orada durup dururken bütünüyle yok edemiyor insan kendini, anlamıştım. Başka şeyler görmeye başladım, onların gördüğü gibi görmeyecektim; gözüm onlarınki gibi algılamayacaktı dünya üzerindeki ışık oyunlarını. Otlığın ötesindeki uzak, mor dağlar yakın oldu; ardına geçtim. Deniz mi varmış ardında? İşte denize vardım. Gemiler mi geçermiş karşı kıyıya? İşte gemideydim. Şeftali ağaçları bulutlara mı çıkarmış? İşte bulutlardaydım. Görüntülerle baş etmek kolaydı, onları değiştirme gücünü kolayca buluyordum içimde.

Ninem, sazlardan yaptığım bebeklerimi kırmaya başladıktan sonra sevgisizliğim düşmanlığa doğru kaydı. Dere kıyılarında iribaşların nasıl olup da kuyruksuz kurbağalara dönüştüğünü düşünerek suya eğilmişken fark etmiştim o sazları. İnce, uzun ve boğumlu gövdelerini güzel bulmuş-tum. Kendi bebeklerimi, kendi insanlarımı yaratabilirdim. Tanrı'yla yarışılabilir insan çocukken.

Ninem, yaşlı kemiklerinin azalmış gücüyle nasıl da kırır-
verdi, bana dünyanın en kusursuz insanlarıymış gibi gelen
bebeklerimi, kadınlarımı, erkeklerimi... İmanı mı vermişti
yaşlı kemiklerine o gücü? Haça benziyormuş bu bebekler!
Gâvur muymuşum ben? Kimse plastik bir bebek için para
vermiyordu ama. Çerçinin sattığı naylon bebeği alması için
annemi çekiştirdiğimde “O parayla yirmi ekmeğin alınıp, git
işine!” deyip susturmuştu. Ninem kuşağına sakladığı kefen
parasından verseydi biraz, ortada haç bebek kalmayacaktı.
Annem onun duymaz tarafından, “Hele sen bir öl, biz kefen
buluruz,” demişti kaç kez. Ninemin ödü kopuyordu kefensiz
gömülmekten. Bense onu sık sık kefensiz bir ölü gibi düşün-
meye başlamıştım saz bebeklerimi kırdıktan sonra. Onu
böceklerin, kıvrım kıvrım kurtların, karıncaların parça parça
ettiğini uzun uzun hayal ediyordum. Haça benziyormuş!
İnsanlar da haça benzemiyor mu, kollarını iki yana açtıkları-
rında? İspanak tarlasına babamın diktiği korkuluklar gâvur
mezarlığına çevirmiyor mu ortalığı? Bir gâvurluk varmış
bende. Öyle diyordu gizlice oynadığım bebeklerimi bulup
kırarken.

Oyuncaksız kalınca daha tehlikeli oyunlara bulaştım.
Kendimle oynadım, içimde çok oyuncak vardı, ninemin yaş-
lı ellerinin kıramayacağı oyuncaklar. Bulutlar da vardı;
biçim biçim, renk renk, maviden maviye akardı. Oyuncak-
sızlık çok işime yaradı.

İçimin evciliği sessiz sedasız sürerken dış seslerden
ürkmeye başladım. Bu seslerle çok uğraştım. Boğmak için
üzerime üzerime gelirlerdi. Evimizde kollarımı iki yana açıp
kucaklamak istediğimde yetersiz kaldığım bir radyo vardı.
Bağımsızlık marşıyla devlet açardı bu radyoyu, yine aynı
marşla kapatırdı. O zamanlar devletin saygınlığına tek söz
edilmediğinden anam babam da radyoya ve radyonun için-
deki devlete çok saygı duyarlardı. Haberleri dinlerlerdi, şar-
kı türkü dinlerlerdi, radyo oyunlarındaki efektleri dinlerler-
di, süneyle mücadeleyi dinlerlerdi, “Demirbank iyi günler
diler”i dinlerlerdi... Sağır olsam derdim, sağır olsam da
duymasam bu sesleri. Bazen sağır bir çocuk olmayı başarır-

dım da; ama henüz ustalaşamadığım dönemlerde öyle bir gelirdi ki haber spikerinin duygusuz, tok sesi, başım çatlayacak, beynim patlayacak sanırdım. Kadın ya da erkek sesi fark etmezdi boğuculukta. Bir boa yılanı gibi sesleriyle kıvrıla kıvrıla boynumu sıktıklarını iliklerime kadar hissederdim. Haberin ne olduğu önemli değildi, sestı beni boğan. Ses büyür, büyür, yoğunlaşır, beni felç edebilecek yoğunlukta bir zehir damarlarımda dolaşmaya başladır. Koşar radyoyu kapatırdım. Kimse radyoyu niçin kapattığımı anlamazdı. Bana bağırıp küfrederek yine açardı radyoyu babam, ben de sesin duyulmayacağı bir uzaklığa kaçardım. Sanırım radyonun yanında dursam haber spikerinin sesinden ölen ilk insan olacaktım, ama bunu kimse bilmeyecekti. Okunmuş sular içirdi annem, okunmuş pirinç taneleri yuttum. Ninem cin girmiş bu kızın içine, nicedir sapıtmıştı zaten, diyordu. Annem kaynanasına hınçla bakardı.

“Sevemedin benim çocuklarımı.”

“Yalana ne hacet,” derdi ninem, “yavrumun yavrusu; ama yarısı da yılan yavrusu.”

Gelin-kaynana didişmesi başlar, beni cinlerimle orada unutulardı.

Ne okunmuş pirinçler ne tükürüklü sular ne köpek havlamaları ne erkenci horozlar ne tandırda yanan koza çubuklarının çıtırtısı alıştıramadı beni sese ve gürültüye. Varmış bir beklediğim. Piper Pa-25'in motor sesiyle sevdim dünyasal titreşimi. Daha yükseklerde uçan, kendi gittikten sonra sesi duyulan, saatlerce bembeyaz yol izleri bırakan gümbür gümbür savaş, kargo ve yolcu taşıyan uçaklardan değildi o. Katlayarak yaptığım kâğıttan uçaklar gibi hafif ve canayakındı Piper Pa-25; diğerleri birer köpekbalığı gibi gösterirdi dişlerini. Göksel bir şeydi o, yukarılarda doğmuş gibi, ama yere de yakın. Yeni biçilmiş yonca kokusu saçardı kanatları. Sesi hantal uçaklar gibi ritimsiz değildi, kalp atışlarımla uyumlu tıptırtısına eşlik ettiğini düşünürdüm. Belki de ben kalbimi onun motor sesine göre düzenlerdim. Ol deyince olan kolay bir şeydi bu. Onun sesini sevince bütün sesleri sevmeye başladım. Motor sesini duyar duymaz avlu-

ya koşardım. Ne traktör, ne DSI'nin kum kamyonları, ne at arabası... Hiçbirine benzemezdi Piper-Pa 25'in kuştüyü dokunuşlu motor sesi. Kulaklarımdan önce yanaklarımdaydı, sestem öte bir şeydi. Usulca gıdıklardı, usulca gülümserdim... Havada dönüp dururdu, gölgesi üzerime düşerdi. Alıcı kuşlar gibiydi, ama saldırmak, avlamak için gelmediğini bilirdim. Yavrusunu yitirmiş de arayan bir kartaldı gözümde. Bulduğunda, pençeleriyle alacaktı beni yabancı yurtlardan, tepelerdeki asıl yuvamıza taşıyacaktı. Pençelerini bekliyordum Piper Pa-25'in, kimsenin erişemeyeceğı, ulaşamayacağı dağ başlarına gidebilmek için.

Annem, seni Çingenelerden aldık, derdi daha küçükken, bu gücendirme şakasına hiç üzülmezdim, buna hep inanmak isterdim. Çingeneler de beni başka bir yerden çalmış olmalıydılar. Havada dönüp duran bu beyaz kartal Çingenelerin izini sürmüştü. Çingeneler, işte řu bahçeciye sattık demişti, bir bakır tencere karşılığında. Annemin hikâyesi öyleydi. "Bir bakır tencere verdim, seni verdiler kucağıma, zapzayıf bir bebektin..." Ben buna hep inanmak isterdim. Güzel hikâeydi, acıklı ve bilinmezlikle dolu bir geçmiş. Ninem kırınca benim haç bebeklerimi, işte böyle düşlerle oynadım. Bütün bunlar Piper Pa-25'in beni almaya geldiğine inandırdı. Kaptanla evimizin önündeki otlāa indiklerinde yıllardır beklediğim görüşülerim gelmiş gibi sevindim.

BEYAZSİNEK, KIRMIZI ÖRÜMCEK

Evimizin önünden komşu köye kadar uzanan otağı severdim. Kaya gibi sertti toprağı, ama otlar yine de boy verirdi üzerinde. Yılan, akrep delikleri; köstebek tümsekleri... Otlar gibi onları da severdim. Kaya gibi sert toprağı açtıkları deliklerin önlerini; yılanların, akreplerin avlularını incelerdim. Derinliğı ne kadardı, içinde odalar var mıydı, başka bir çıkış yapmışlar mıydı, deliğın içindeki karanlığı gizlenip bana mı bakıyorlardı? Sorularla dolaştığım sonsuz otlak, içimdeki sonsuzluğu da çoğalttı.

Toprağın altında gömü olduğunu sanırdım hep. Dostum saydığım akrepler, yılanlar, köstebekler gezip tozdukları yeraltı âleminden dostluğuma karşılık işte bu altınlardan getireceklerdi bir gün bana.

Sarı iş makineleri canavarlar gibi girdiklerinde otağı, ağzı altınlı yılanları akrepleri, köstebekleri unuttum. Kepçeler, loğlar, koca bıçaklarıyla toprağı küreyen makineler... Tozu dumana kattılar. Evdeki günlük konuşma dili bir anda zenginleşti. Babam, Devlet Su İşleri şantiye yapacakmış, dedi, tarlalara su taşıyan beton kanallar dökecekler. Annem belki de çırçır fabrikası, dedi umutla, pamuğı uzağı götürmeden yığıveririz şuraya. Ağabeyim benzinliktir, dedi, ablam benzinliğın ne işi var bu تنها yerde, yatılı bölge okulu yapacaklar belki de, dedi. Ben dinliyordum onların tartışmalarını. Buraya ne yaparlarsa yapsınlar, benim yalnızlığımı, ıssızlığımı giderecek bir şeydi. Kurbağalar, sivrisinekler, balık sandığım iribaşlar, altına dönüştürmek için

topladığım beyaz taşlar, çiğnediğim erik ağacı reçineleri oyalayamaz olmuştu artık beni. Oraya yapılacak olan her ne ise beni uzak ve yeni düşlere taşıyabilecek bir şey olacaktı. Burada neye elimi atsam bildikti, tanıdıktı. Şaşırıyordum hiçbir şeye. Sarı iş makineleri her ne yapıyorsa ağzımı açık bırakacaktı.

Bir hafta sonra babam, Devlet Su İşleri'nin şantiye kurduğu iddiasından vazgeçti. Annemin çırçır rüyası bitti. Ağabeyim benzinlik yapacaklarını ben söylemedim ki diye inkâr etti. Ablam yatılı bölge okulunu Dağıstan Köyü'ne yapacaklarmış, dedi. “Uçak gelecekmiş, zehir uçakları...” dediler. İçim kabardı, yağmurda evimizin arkasına düşen dere nasıl kabarırsa öyle. Yaşamak ne güzeldi, büyümek... İnsan büyüdükçe kamyonların nereye gittiğini, insanların ne alıp sattığını, pamuklara neden beyazsineğin dadandığını, beyazsinekle, kırmızı örümcekle uçakların nasıl savaştığını öğreniyordu. Artık kanal üzerindeki yoldan geçen kum kamyonlarından birine binip gitmeyi düşünmüyordum. Kamyonlar hem nereye kadar gidebilirdi? Kum ocağından inşaata, inşaattan kum ocağına... Ne kısır bir güzergâh! Uçak ha! Uçakla her yere gidebilir insan; en uzağa, en bilinmeze, denize bile gider. Zehir uçağıymış, olsun. Uçak uçaktır. Onun da kanatları yok mu? Kendini yerden kurtarmayı bilmiyor mu? Tek kişilikmiş, olsun. Bir kişiye yer varsa ikinciye de yer açılmaz mı?

“Deniz dağların ardında,” demişti, deniz nerede deniz nerede sorularımdan bıkan babam. Bazen de “zıkkımın dibinde” oluyordu çok bunaltıyorsam. Evde denizi gören tek insan oydu. Başka kime soracaktım? O da bu kadar kısa yanıtlardı. Deniz dağların ardında. Ben denizi görmüş olsaydım, o sonu görünmeyen mavi suyu, günlerce gecelerce anlatabilirdim herhalde. Oysa babam pamuklara dadanan beyazsinekle kırmızı örümcekten başka laf etmiyordu. Şimdi sarı iş makinelerinin yaptığı toprak piste uçaklar gelecekti. Uçaklar denizi görüp gelecekti. Denizin üstünden uçup gelecekti.

“Baba, bizim tarlaya da zehir atacaklar mı?”

“Hele bir gelsinler.”

Hele bir gelsinler, hele bir gelsinler. Bekle bakalım yeni tanrıları. Onlar gelinceye dek beyazsinek beklemiyor ki, kırmızı örümcek de... Pamuk tarlasından yapraklar toplayıp geliyor babam. Nereden bulduysa bir merceği var, merceğin altında inceliyor yaprakları. O zaman bir bilim adamı gibi görünüyor, ama öyle olmadığını hepimiz biliyoruz. Düşe kalka, deneme yanılma yoluyla verim elde etmek istiyor yirmi dönümlük hazine arazisinden. Ablamla ağabeyim gizlice alay ediyorlar babamla.

“Devlet üretme çiftliği burası,” diyor ağabeyim. “Kâr amacı gütmüyoruz, deney yapıyoruz yalnızca.”

Yıllar sonra devletin geri alacağı hazine arazisinden sekiz kişi, bir de ninem doyuruyoruz karnımızı, çok şükür. “Bismillah, maşallah, inşallah ve çok şükür” en sık duyduğum sözcükler bu evde. Çok şükür, bana ayakkabı aldılar okula giderken giymem için. Maşallah pek yakıştı! İnşallah daha iyilerini de giyersin. Evde gerçek bir ayakkabısı olan ilk çocuk benim, diğerleri lastik pabuçlarla bitirmişler ilkokulu. Beni ayakkabılı okuttular, çok şükür.

Gittikçe zenginleşiyoruz gibi geliyordu bana. Eskiden at arabamız vardı yalnızca, sonra bir traktörümüz oldu. At satılınca ben incir ağacına çıkıp aşağıda benden incir bekleyen atımızı çok özledim. At arabasının üzerindeki resimleri, karanfilleri en çok. Bir de göz resimleri vardı. Mavi... Mavi göz resmini uğursuzlukları savmak için yaparlarmış. Mavi gözlülerin bir bakışta danaların bacaklarını kırdığına, tavuklara kıran girdirdiğine, meyveye duran ağacı birden kısırılaştırdıklarına inanırdı bizim köylüler. Bu yüzden nazar boncukları takmayı ve mavi göz resimleri yaptırmayı severlerdi. Maviye karşı mavi. Çivi çiviye sökermiş.

At satılınca traktöre de alıştım, sevdim sonra. Tekerin üzerindeki oturağa yerleşir; yüzümü rüzgâra verir; kirpiklerim, kaşlarım, saçlarımla rüzgârın gücüne meydan okuyan sivrisinek olurdum. Sonra bir de pikap aldı babam. Turuncu bir Skoda. Eğri bacaklılardan. Bacağı eğri kadınlarla Skoda bacaklı diye dalga geçilirdi o zamanlar. Rüzgâra daha bir

meydan okur oldum, Skoda'nın kasasında ayakta dururken. Demek ki para kazanıyorduk. Demek ki beyazsineğe, kırmızı örümceğe karşı iyi savaşıyordu babam. Deneyleri devam ediyordu. Babam tarlada cebinde hep merceklerle geziyordu.

MİYASE SERTBARUT

PİPER PA-25

ROMAN

Piper Pa-25, ünlü bir çocuk kitapları yazarının, **Miyase Sertbarut**'un büyükler için yazdığı ilk roman. Romanın anlatıcısı, yaşadığı aşkı baştan alarak anlatıyor; yani hem kendisinin, hem de aşkının başından. Bu yüzden biz de okur olarak yaşamımıza yön veren küçük rastlantıların, yüzeyde başlayarak derinleşen duygularımızın "güzergâh"ını izlemiş oluyoruz. Romanın adının ne anlama geldiğini, okuyunca göreceksiniz. Romanın kahramanı da doğrusu onun ne ya da kim olduğunu tam olarak bilmiyor. Bu da yaşadığı yoğun bunalımı, dış dünyaya neden ayak uyduramadığını, bu güzel ve eski dünyada yaşamının neden hem sonsuzca güzel, hem de acı verici olduğunu ve daha pek çok soruyu sormasına neden oluyor. Yanıtlayamadığımız çok şey var içimizde. *Piper Pa-25*, hiç büyümemeyi başarabilmiş okura seslenen bir giz kutusu; severek okuyacağınızı düşünüyoruz.

KAPAKTAKİ RESİM: JERRY LOFARO

ISBN 975-07-0645-5

9 789750 706455

<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR